İİB International Refereed Academic Social Sciences Journal

1. International Congress on Culture and Society Special Issue

2012 Volume:03 Issue:05

www.iibdergisi.com

ORTA ASYA'DA IX-X YÜZYILLARDA MEDENİYETİN YÜKSELİŞİNE GENEL BİR BAKIŞ

Vahit CELAL

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi

Özet: Orta Asya'da IX-X.yüzyıllarda tüm alanlarda yaşanan gelişmeler dünya medeniyet tarihinde önemli yere sahiptir. Bu dönemde Harezmi, Farabi, İbn Sina, Biruni, Maturidi, Buhari, Tirmizi, Semerkandi gibi Orta Asya şerhlerinin künyelerini taşıyan birçok meşhur İslam alimleri ve filozofları yetişmiştir. Bağdat merkezli gelişen bilim ve düşünce faaliyetleri siyasi parçalanmaların sonucunda büyük oranda güç kaybederek, bilgi, düşünce ve ilim dergâhları Bağdat'tan Orta Asya'ya Horasan, Harezm, Fergana, Buhara, Semarkand bölgelerini içine alan Maveraünnehir'e kaymıştır. Harezm'in merkezi Urganç'ta "Ma'mun Akademisi", Semerkand'da "Ulgubek Akademisi" ve buna benzer birçok ilim dergâhları bilimin çeşitli dallarında faaliyet göstermiştir. Daha önceki medeniyetlerin ve gelişmelerin daha da geliştirilerek, yeni yeni buluşlar, bilimsel ve tarihi eserler meydana getirerek daha sonraki nesillere (devirlere) taşınmasında çok büyük rol oynamıştır. Bu makalede kısa bir şekilde bu dönemde yaşanan gelişmeler hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Orta Asya, Maveraünnehir, Felsefe, Bilim, İslam Dini ve Medeniyeti, İslam filozofları ve alimleri.

GENERAL APPROACH TO THE RISE OF CIVILIZATION IN MIDDLE ASIA DURING 9th AND 10th CENTURIES

Abstract: The developments in all aspects of life in Middle Asia during 9th and 10th centuries have an important place in the whole civilization history of the world. During this period many famous Islamic scientists and philosophers, like Harezmi, Farabi, İbni Sina, Biruni, Maturidi, Buhari, Tirmizi, Semerkandi and some others have developed. Before these centuries the center of the science and philosophy was Bağdat, but due to the political conflicts in Bağdat, the schools of Islamic science and philosophy were replaced to the cities of Middle Asia, Horasan, Harezm, Fergana, Buhara, Semerkand where is called as Maveraünnehir. The Academy of Ma'mun was established in Urganç, the center of Harezm, and The Academy of Ulgubek was established in Semarkand and many other similar scientific

institutions were established in this region. These centers played an important role in carrying the precious scientific and historical heritage of Islamic world to the next generations. This research tries to point out the most important developments during this period.

.

Key Words: Central Asia, Transoxiana, Philosophia, Science, Religion and civilization of İslam, Philosophers and scientists of İslam.